

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 25.

V Ljubljani, dne 17. maja 1912.

Leto VII.

Naši poslanci za delavce in uslužbence.

Poslancem S. L. S. na Dunaju gotovo ne more nihče očitati, da bi ne stali vedno na straži za koristi in težnje delavskega ljudstva. Vsako priložnost porabijo, da povzdignejo svoj glas v obrambo delavstva in za olajšanje težke delavske butare, dočim mnogi drugi zastopniki našega meščanstva niti ust ne odprejo, dasi so pri volitvah dobili tudi glasove delavcev po mestih. Marsikak liberalen poslanec sedi na Dunaju po milosti delavskih glasov, četudi nima nikdar dobre besede zanje.

Posebno naš poslanec J. Gostinčar se toplo zavzema za delavske sloje in ob vsaki priliki pobeza dunajsko vlado in jo spomni na njene dolžnosti nasproti delavstvu.

Ni dolgo od tega, kar je vprašal vlado kako je z zboljšanjem plač železniških uslužbencev na progi Jesenice—Gorica. Vlada mu je na njegovo vprašanje od dne 21. marca 1912, sedaj odgovorila, da se je mogla preureditev plač vsled dolgega povpraševanja in poizvedovanja šele tekom aprila meseca izvesti, da se bo pa zboljšanje plač štelo že od 1. januarja 1912 dalje. Če niso tedaj uslužbenci še dobili nakazane zneska zboljšanja, ga morajo vsak čas dobiti; toliko posnamemo iz vladnega odgovora.

Ravno tako se je zavzel poslanec Gostinčar za nižje državne uslužbence dne 3. maja v državnozborni seji in rekel sledeče:

Razna uradniška, služabniška in delavska vprašanja, s katerimi se zbornica vedno peča, dokazujejo, da v naši državi marsikaj ni v redu. Zastarani nazori naših vlad, da se mora ozirati le na velike in mogočne, so ovire za uspešno socialno skrb nasproti slabejšim. Med tem ko se skrbi za visoko nastavljene osebe z vso natančnostjo, ne morejo manjši za svojo dostikrat težavno in trudapolno delo dobiti tega, česar potrebujejo za obstanek.

Uradnik mora dobiti po 35letni službeni dobi polno penzijo, medtem ko stalni in provizorni služabnik nima te pravice. Skrajni čas je, da se vpelje za pošne služabnike 35letna službena doba. Pismonoša, ki mora cel dan prehoditi nebroj ulic in stopnic, je v 35. letih izrabljen dovolj in zasluži za svoje delo popolen mir. Po-

sebno na slabem so pismonoše na deželi in poštni kočijaži, ki sploh nimajo urejenih razmer. Odvisni so od slučajnih gospodarjev in se smatrajo za hlapce, seveda z razliko, da se hlapcu pri dobrem gospodarju godi bolje kakor poštnemu selu ali postiljonu.

Vlada naj pa vendar uvidi, da ji je skrbeti tudi za male uradnike in delavce, katerim je draginja veliko bolj občutna kakor višjim, ter v tem smislu z njim postopa.

Naši poslanci torej že store svojo polno dolžnost v tem oziru ali žalibože da zadenejo večkrat na gluha ušesa, še večkrat pa na prazne kase avstrijske vlade. Potem se pa kregaj, če ti bo kaj pomagalo.

Za uslužbence državnih železnic.

Krščansko socialni poslanec Kemetter je stavil v državnem zboru za delavstvo državnih železnic sledeči predlog:

Delavci pozimi.

Minulo zimo so nekatere železniške sekcije deloma, druge pa popolnoma ustavile delo. Delavci so bili zato hudo udarjeni, osobito tisti, ki imajo veliko otrok. Delo dobiti pozimi pri kmetih ali pa kje drugje je tudi popolnoma izključeno: »Kjer si delal poleti, delaj še pozimi!« tako utemeljujejo. A če tudi železniški delavec dobi delo, ga ne more sprejeti. Prvi sneg, ki zasněži progo, ali kaka druga vremenska nezgoda pa ga pozovejo na delo in moral bi ubogati. Pozimi so poslali na dopust celo delavce, ki so že delali 10 do 12 let in prispevali provizijskemu zakladu.

Zato se predlaga:

Visoka zbornica skleni: Železniško ministrstvo se poziva, da naredi vse tiste socialne priprave, ki omogočijo, da bodo dninarji c. kr. avstrijskih železnic tudi pozimi neprekinjeno delali. Pripetili so se tudi ne redko slučajji, da so delavce v stanju dne odpustili iz službe brez vsake preiskave in dokaza kakenga prestopka, če tudi so več let prispevali provizijskemu zavodu.

Disciplinarni odseki.

Enostranske razsodbe so se že večkrat izkazale kot popolnoma krivične. Da se to prepreči, je že veliko zasebnih podjetnikov za svo-

je delavce uvedlo disciplinarne odseke, kjer ima tudi delavstvo besedo.

Z ozirom na to predlagamo:

Visoka zbornica skleni:

C. kr. železniško ministrstvo se poziva, da vse pripravi, da se v najkrajšem času uvedejo disciplinarne zbornice za delavce avstrijskih državnih železnic.

Strah pred žuljavo pestjo.

Angleški bogataši in milijonarji se boje žuljave roke, boje se pesti tistega delavstva, ki mu niso hoteli nikdar biti pravični. Delavci osobito na južnem Valeškem groze, da bodo zopet stavkali in da bo nova stavka hujša, kakršna je bila zadnja, ker ne bodo samo rudarji stavkali, marveč se jim tudi železničarji nameravajo pridružiti. A ne groze samo rudarji, tudi mornarji napovedujejo, da če ne bo drugače, da bodo stavkali.

Delavsko upravičeno nevoljo je prisiljen, da vpoštevata tudi liberalni ministrski predsednik Asquith. Na pojedini, ki so mu jo priredili na čast angleški bankirji, je opozarjal, da mora tako vlada kakor družbe bogatašev in vsak posameznik vpoštevati delavske razmere in jih proučavati. Angleški finančni minister je pa v angleškem državnem zboru javil, da mora vlada proučiti, zakaj da je angleško delavstvo nemirno. Vlada na Angleškem zdaj pročuje delavske razmere, da so znale nastopiti glede na lavske razmere, da bo znala nastopiti glede na Angleškem prepričani, da tako, kakor zdaj, ne gre naprej in da se mora kaj zgoditi.

Po zadnjih poročilih je v šestih tednih stavke angleških rudarjev mesca marca in aprila padel izvoz za 2,955.270 funtov sterlingov. Pada pa še zdaj, ker se posledice stavke še čutijo.

Tudi razmere slovenskega delavstva niso kdosi gave kako sijajne. Zato naj se slovensko delavstvo pridno združuje v naših strokovnih organizacijah.

Najnižja plača za rudarje v Avstriji.

Zadnji velikanski rudarski štrajk na Angleškem je prinesel angleškim premogarskim delavcem zakon o najnižji plači. Po zakonu se morajo lastniki rudnikov in delavci sporazumeti in sestaviti takozvani minimalni tarif,

»Ne zanikavam, kar sem govoril.«

»Čuj, Pasqual in želim, naj bi to čuli vsi moji podaniki: Marija Padilla ni moja priležnica. Predno sem se poročil, sem jo spoznal pri svojem takratnem varuhu, izdajalcu Albuquerqueju. Mlada sva bila obadva. Lepa je bila. Strastno sem jo ljubil. Tudi ona me je ljubila in mi vse darovala, vse, kar je imela. Bil sem prvi, ki ga je ljubila. Dneve, ki sem jih ž njo prežil, prištevam najlepšim svojega življenja. Obžalujem, ker sem le malo dni preživel ž njo. Moja mati in moj varuh izjavita, da se moram poročiti z Blanko Bourbonosko, češ, da to zahteva blagor države. Dolgo sem se branil. Marijo sem namreč bolj ljubil, kot svoje kraljestvo, bolj kot svoje življenje! A nekega jutra, ko pridem v Marijino sobo, najdem le njeno pismo, ki mi naznanja, da zapušča Sevillo in kraljestvo, ker noče kaliti miru in sreče med podaniki in v deželi. Tu je pismo. Prečitaj ga in mi povej, kako da sodiš o njem.«

Pasqual pazljivo prečita pismo in reče, ko ga vrne:

»Visoki gospod, tako piše udana podanica, ki ji bije v njenih prsih zvesto srce.«

»Kar sem pretrpel, presega skoraj človeške moči«, nadaljuje kralj. »Začetkoma sem se bal, da zblaznem. A dokler si mlad, tako rad varaš srce. Prigovarjal sem si, da mi mora več veljati

Na smrt obsojeni kralj.

(Zgodovinska povest.)

(Dalje.)

»Gospodje,« jih nagovori kralj. »Veliki sodnik, Don Telesforo, je večkrat zanemarjal, za kar zasluži kazen, svoje dolžnosti. Od danes naprej Don Telesforo ni več najvišji sodnik. Tu stoji njegov naslednik.«

Kralj pokaže z roko na Don Pasqualla.

»Kaj pravite, visoki gospod!« zakliče osupli Pasquall.

»Govoril sem, da si ti, Juan Pasquall, od te ure naprej kastiljski veliki sodnik in da te mora kot takega vsakdo spoštovati in ubogati.«

»Visokost naj premisli, da meni, hribovcu, manjkajo potrebne sposobnosti, da upravljam tako visoko mesto«, ugovarja Pasquall.

»Več kakor znanosti poseduješ, ki si jih lahko v uradu pridobiš. In Bog ti je podaril čednosti.«

»Mogočnjaki ne bodo nikdar hoteli ubogati nizkega človeka, ki je postal hipoma prvi za kraljem in ki je v pravosodnih zadevah še mogočnejši kot kralj.«

»Pri Brezmadežni, ubogati bodo morali«, zakliče kralj. »Jaz, prvi med njimi hočem jim pokazati to z lastnim zgledom... Gospodje, čuj-

te: temu možu sem poveril najvišje dostojanstvo. Kdor noče, da mu ne odleti, naj svojo glavo uklone! To je moja kraljeva volja!«

Nihče ne ugovarja. Vsak je znal, da zahteva kralj Don Pedro neomejeno pokorščino. Dvorjan poda Pasqualu v roko karo, palico pravice, drugi ga pa obleče v rdečo baržunasto s hermelinom zarobljeno obleko, ki znači njegovo skrajno kraljevsko dostojanstvo.

»Zdaj, gospodje,« ukaže kralj, »stopite v stransko sobo. Novi najvišji sodnik, Don Juan Pasquall se Vam kmalu pridruži, da ga spremito v pravosodno palačo, kjer bo sprejemal stranke. Nihče, čujte, nihče, in tudi jaz ne, se ne sme zoperstaviti, če ga povabi. Z Bogom!«

Presenečenci se v znamenju poslušnosti in pokorščine globoko priklonijo in zapuste dvorano. Juan Pasquall ostane sam s kraljem v dvorani.

»Zdaj«, pravi kralj, hočeva govoriti o stvarih, ki si jih kralju očitati. Braniti se pa nočem pred velikim sodnikom, marveč pred možem, ki mu zaupam, ker je pravičen mož. Stvari, ki gre za nje, jih ne more veliki sodnik soditi, kar si pred dnevi sam priznal.«

»Govorite, visoki gospod.«

»Očitati si mi, da sem pregnal Blažko, svojo soprogo, da sem usmrtil velikega mojstra reda Sv. Jakoba in da živim s priležnico.«

katerega se morajo vsi držati. Tudi v Avstriji se nekaj takega pripravlja. Državna zbornica na Dunaju je dobila od strani zastopnikov delavstva sledeči predlog:

C. kr. vlada se pozivlje, da uloži predlog poslanski zbornici najkasneje do konca leta 1912 zakon o minimalni plači za rudarje. Najnižjo plačo in posamezne plačilne razrede naj ugotove rudarske zadrugne in strokovna društva, potem ko so jih zastopniki delavstva odobrili in svoje predloge napravili. Ministrstvo za javna dela pa se pozivlje, da skliče v ta namen posebno posvetovanje, h kateremu naj povabi tudi delavske zastopnike. Predlog sam pa naj se odkaže socialno-političnemu odseku.

Nas bo neizrečeno veselilo, če bo iz te moke kaj kruha za rudarje.

Jeseniško delovstvo.

Jesenice. Predsedstvo za osebno dohodnino vrača pole in sicer le takim delavcem, ki niso pri srcu našemu zaupniku cenilne komisije gu. K. Če delavec navede postavno dohodke in stroške, mu napišejo, da je zaslužil 1500 K več v tovarni, kot resnično. Vemo za slučaj, da so se gospodje zmotili za tako veliko vsoto. Osebno dohodninski davek je postavno določen, mi svetujemo našemu g. zaupniku cenilne komisije, naj dela z vsakim enako, a ne strankarsko. Delavstvo dobro ve, od kod veter piše, radi bi spravili koga v kazen. Seveda, če jo po postavi tudi zasluži. Torej, za vse enako.

Sava. Po tovarni zopet vohuni znani vohun, s katerim smo imeli že dosti opravka. Naj le miruje, sicer smo zopet primorani s njemu kaj napisati. — Na Jesenicah smo imeli zadnjo nedeljo birmo. Po liberalnih štacunah in v tovarni so seveda naši sociji in liberalci malo pozabljali zoper g. knezoškofa, zato smo mislili, da ne pojde nikdo za botra, ki je te barve, ker so hudi na škofa. Pa glej, kaka čast in ponos jim je bil biti boter, samo da so škofa videli. Preljubi naši sociji, boter je pa le imenitno biti, če se prav malo čez verske obrede pozabavlja preje, saj sami ne verjamete, kar čvekate.

Strokovno društvo priredi dne 19. maja dopoldan ob 9. uri na Savi v Delavskem domu društven shod. Pričakuje se obilna udeležba. Poročal bo po J. S. Z. poslan govornik. Skrbite za častno udeležbo.

Železničar.

Čemu nam je časopis? Tovariši, pozovemo Vas, da nam na to vprašanje odgovorite pismenim potom. Najboljši odgovor dobi malo nagrado in ga bomo objavili, isto pravico si pridržimo za vse boljše in upoštevane vredne odgovore. Rok stavimo na 15. dan meseca junija 1912 in pričakujemo živahne tekme. Odgovori se ne smejo podpisati, ampak vsak ga naj označi s poljubno številko. Šele ko objavimo nagradeno številko, se naj dotični oglasi s popolnim naslovom. Uredništvo.

Iz službene okrožnice južne železnice. Čestokrat se pripeti, da uslužbencu ali delavcu žena umrje ali pa da tako oboli, da ne more opravljati sama gospodinjstvih poslov ter si mora dotični najeti tujo žensko-gospodinjko. Takim ženskam dovoli južna železnica časne legitimacije (sive knjižice) ako jih gospodar popolnoma vzdržuje in stalno plačuje in kot gospodinja uradno pripravi. Tudi zakonsko ločeni uslužbenci smejo zaprositi za take legitimacije pod gornjimi pogoji in sicer delavci v vsakem

slučaju po preteku petih službenih let. Legitimacije veljajo samo na progah tostranskih (avstrijskih) dežel. Delavci so doslej smeli za svoje žene in nepreskrbljene otroke šele po desetem službenem letu časne legitimacije zaprositi. Ta rok se je skrajšal na pet let. Po preteku petih službenih let se podele ženam in nepreskrbljenim otrokom delavcev sive legitimacije — veljavne za avstrijske proge južne železnice. Za enkrat je to privoljenje provizorično in se uvede stalno, ako se ne bodo dogajale kake zlorabe. — Skladiščni četovodje, ki so s 1. julijem 1909 že 45. leto starosti prekoračili in vsled tega niso bili imenovani skladiščnim slugam, se nazivljejo v zanaprej pomožni skladiščni sluge in dobe službeno obleko, ostanejo pa slej ko prej kot delavci z dosedanjo plačo. — Uprava je razglasila, da zviša delavcem mezde v najkrajšem času (do 15. junija 1912). Iz previdnosti pa je povedano, da se bo pri tem oziralo na službo prizadetega in pa na krajevne razmere. No, če bodo ti oziri tako ljudomili, kakor jih je izvršila c. kr. državna železnica, potem ni treba že danes komu čestitati, k večjemu upravi, da se ji je posrečilo delavcem in javnosti vreči nekaj soli v oči. Bomo videli, pripravljeni pa bodimo na dvojce: na zahvalo ali pa za nadaljni boj. Povišanje bo veljavno od 1. januarja 1912 in se bo zaostalo doplačalo, istotako pa višji prispevki v bolniško blagajno in provizijski sklad zaračunali. Doplačajo se tudi čezure in pristojbine za službovanje izven domače postaje. Pripomniti je, da tokratno zvišanje mezd ne šteje kot avanzma in je bodo deležni tudi tisti delavci, ki uživajo že dosedaj najvišjo dnevno. Bomo videli, kako pišče bo to, katerega je koklja celega pol leta valila.

Ljubljanska skupina Prometne zveze je imela pretečeno soboto zvečer svoj redni mesečni sestanek, katerega so posetili gospodje občinska svetovalca Marinko in Novak ter urednik Moškerc. Člani od c. kr. državne železnice so bili v častnem številu zastopani, od 65 v Ljubljani stanujočih članov južnoželezničarjev pa je bilo navzočih šest mož. Malomarnežev nočemo grajati, ampak le pomilovati, da imajo tako malo samozvesti, da se zmenijo za svojo organizacijo le toliko in takrat, kadar jo v sili rabijo, vse delo pa prepuščajo odboru, če celo ne zabavljajo čez njega. Žalostno! Moškerc je v daljšem poljudnem govoru opisal velik pomen trdnih delavskih organizacij in način uspešne agitacije. Oba navzoča gospoda občinska svetovalca — bivša železničarja — sta povdarjala, da sta i železničarjem vselej na razpolago, kadar gre za to, da občinski svet poseže v odpravo slabih razmer, bodisi te ali one vrste. Nič se nočeta strašiti nasprotnikov, ki jim njuni podrobni predlogi niso prav nič všeč, ampak delovati hočeta za tiste sloje, ki pod naprednostjo bele Ljubljane največ trpe, to so delavci vseh podjetij. Člani c. kr. državne železnice so si izvolili na sestanku tri zaupne može, ki naj bodo posredovali med vodstvom kurilnice in uslužbenci.

Vsem članom Prometne Zveze.

Doznali smo, da se v Ljubljani (Vodmat) in v ljubljanski okolici »Naša Moč« osobito članom Prometne Zveze dostavlja mnogokrat celo v ponedeljek in celo v torek, dasi se list po našem upravnistvu odda redno vsak petek zvečer na pošto. Ker gre za to, da se dožene, kje da je krivda in ker se hočemo pritožiti na poštno ravnateljstvo v Trstu in še naprej, če bo tre-

ba, prosimo: Vsak, ki »Naše Moči« ne dobiva redno dostavljene, naj nam to takoj naznani, in sicer natančno, kdaj da jo dobi. Navede naj, če mogoče, tudi priče. Naznani naj nam pismeno, kakor naj se nam sploh vsaka izprememba glede na člane ali na naslov takoj naznani. Naslov: Upravištvo »Naše Moči« v Ljubljani.

Samo resnica iz ust izkušenih ljudi dokaže več, kakor vsako sebično hvalisanje. Gospod dr. Neugebauer na Dunaju piše: »Vaš Elza-fluid se je od hvalevredne strani priporočal nekemu 83letnemu starčku, ki je veliko trpel na nogah. In res mu je to sredstvo koristilo in sedaj mož pripoveduje, da laže hodi.« Gospod dr. R. Schmidt v Pitten, Nižje Avstrijsko, piše: »Z obema vašima izdelkoma, zlasti še z Elza-fluidom, sem dosegel sijajne uspehe in ju sedaj mnogobrojnim priporočam.« Fellerjev fluid se naroča pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elzatr, 264 (Hrvatsko), odkoder se razpošilja 12 malih, 6 dvojnatih ali 2 specialnih steklenic za 5 K franko.

Rdeči in zeleni zlati časi.

Idrija, dne 14. maja 1912.

Odkar imamo v Idriji novo regulacijo plač, je delavstvo jako zadovoljno izvzemši par kričavcev, ki pa pri takem številu niti v pošteev ne pridejo. Kaj pa ne bi; žita oziroma spolkov ni treba jemati, zato se pa denar dobi in Tinče je že večkrat rekel, da bo zdaj delavec šele lahko kakšen pošten košček kruha zavžil, medtem ko ga prej ni. Plača je za osemurno ali pa deseturno delo popolnoma enaka; in to ni še noben škandal, saj zgodovina nam pove, da so včasih bili delavci še bolj srečni, ko so smeli delati celo po 12 do 14 ur na dan, pa zaradi tega se ni svet podrl. Tudi smo tako srečni, da smo večkrat tako plačani, da nam dnina znaša manj, to se pravi, da smo še spod šihite, pa vseeno smo zadovoljni. Res je, da je tudi več sekature po jami, pa rudarji smo že tega navajeni, in to nam nič ne stori, ker smo močnih udov. Imamo pa tudi svoj praznik 1. maj; zavrgli smo sv. Florjana. Nam se ukaže: trpin danes ne delaj nič in ne služi nič, če pa imaš kaj odveč, zapravi, da bodeš naslednje dni pokornejši sluga. Dopoldne te pogonimo malo naokoli, da se pa ne bodeš nad tvojo lastno slepoto zjokal, bo pa muzika jih žagala, prejšnji večer boš pa smel nekoliko razveseliti, pa ne v svoji glavi, ali pa v kakšen panj, kjer čebelice skrbijo za med in kjer imajo troti svojo komando, o ne, ampak kar na okno, da drugi vidijo, da imaš še s temo mnogo opraviti. Tisti kričavi imajo neko sitnost, pa mi se ne zmenimo za to. Ko je bila enketa leta 1911, za olajšanje draginje, je župan djal, da je on le za denar in ne za žito, in kaj za to, če se veliko žen pritožuje, da je lakota pri otrocih, ker moške ves zaslužek zagerušajo, zadovoljna naj bo, da živi. Sedaj bo pa menda še dnarska vsakih 14 dni, prilika bo ta, za nas prav ugodna, sedaj smo nosili v panj vsak mesec, sedaj bomo pa namesto enkrat, dvakrat nesli, to ga bo v panju medu, in kadar bodo čebelice hotele posvetiti v panj, bodo trotje hudi in pokazali bodo: ti proletarček sveča na okno, v panju imamo mi besedo. Pa naj še reče kdo, da niso v Idriji za rudarja prišli zlati časi!

Kedo je zmagal?

Okoli leta 1909 so si v Idriji gotovi krogi zmislili novo neumnost: na mestne stroške bi bili radi zidali novo klavnico; okrajno glavarstvo v Logatecu je zahtevalo uredbo sedanjih zanikrnih razmer in takoj se je pojavila praktična misel, napraviti novo »moderno« stavbo, ker se pri tem veliko zasluži. Pridobili so si tudi

ljudska, kot moja sreča. Nič nisem zato poizvedoval, kje da biva Marija. Dovolil sem, da se poročim in ukazal svojemu polbratu, da pozabi smrt svoje matere Eleonore Guzmannove, da potuje naproti in sprejme mojo mlado ženo. V svojo in mojo nesrečo je ubogal, ker ko je došel s kraljico v Seviljo, je ljubil mojo ženo, ona pa njega . . . ! Več časa je minulo, ne da bi bil slutil njuno strast, ki je bila sama kot taka sicer nedolžna, a dejanju dejansko zakonolomstvo in veleizdajalstvo. Začetkoma sem sodil, da je mlada kraljica hladna nasproti meni, ker ji dosti ni bilo za me. Končno sem pa izpoznal svojo zmoto. Kraljica je namreč, kadar je spala, s seboj govorila in tako sem vse izvedel. Drugi dan, ko se je izdala, sem jo poslal na grad v Toledo, kjer ji pod nadzorstvom zvestega služabnika Hinestrosa, strežejo, kakor se mora kraljici streči. Ni pa še minilo štiri tedne, ko mi je Hinestrosa poročal, da ga izkuša Don Frederigo podkupiti. Ukazal sem Hinestrosi, da naj navidezno podpira prinčeve načrte in da naj prepíše vsa Blanki namenjena pisma, če bi pa bila vsebina zelo važna, naj mi izvirnik dopošlje. Čez dva meseca dobim tole pismo!

Don Pedro izroči svojemu pazljivemu poslušalcu drugo pismo.

»Pisal ga je Don Frederigo sam. Blanki je odkril zaroto proti kralju. Don Frederigo se je pridružil zarotnikom, ki jih je vodil njegov brat, Henrik Transtamarski. Prosil je Blanko, naj ostane srčna. Trnogu, ki ga zaničuje, jo zarotniki kmalu rešijo.«

Pasqual je izdahnul, ko je vrnil pismo.

»Kaj zasluži, kdor piše in odpošlje tako pismo«, ga vpraša kralj?

»Smrt!«

»Zadovoljil sem se, da sem ga kot velikega mojstra odstavil«, nadaljuje kralj. »Ker je pa mislil, da mi njegovi kazni vredni načrti niso znani, je izdajalec v svoji nečuveni drznosti prišel v Seviljo. Nisem ga hotel zaslišati. S silo si je izvojeval vhod v palačo. Pridrl je v moje prostore in razburjen kričal, da je prišel zahtevati zadoščenje za zadano mu sramoto. Imel sem prepise vseh pisem, ki jih je pisal kraljici. Pokazal sem mu jih, kakor tudi pismo, ki si ga ti videl in čital. Namesto da pa pred me poklekne in me prosi milosti, kakor bi bil to izdajalec moral storiti, je pa potegnil svoj meč.«

»Veliki Boge«, zakliče Pasqual!

»O, poznal sem že svoje brate in sem se na nje pripravil«, reče smehljaje se Don Pedro. »Pripoznati moram, da ko sta se križala najina

meča, sem čutil grozno zadovoljstvo. Nisem klical pomoči. Sam sem ga hotel usmrtiti! A bojni hrup je opozoril palačno stražo. Stražniki so veleizdajalcu razbili glavo, predno sem jim mogel namigniti, kaj da hočem. Tega nisem želel, ker bi ga bil rad sam usmrtil.«

»Zaslužil je svojo usodo. Bog naj ga milostno sodi!«

»Sam sem zdaj stal na svetu. Mislil sem zopet na Marijo Padillo, s katero sem prežil tako srečne dni. Povsod sem jo ukazal iskati. Ko so mi naznanili, kje da so jo dobili, sem hitel k njej, ne da bi bila to ona li kdo drugi znal. Medtem ko so moja lastna žena in moji krvni najbližji sorodniki kovali zaroto proti mojemu življenju, je pa Marija klečala pred oltarjem in molila zame . . . Zdaj veš, kar sem ti hotel odkriti. Zdaj sodi kot pravičen mož med Don Frederigom in Don Pedrom, sodi med kraljico in med takozvano kraljevo prilježno!«

»Visoki gospod! Vedno še ste Don Pedro Pravični. Čuvajte se, da ne postanete Don Pedro Grozni!«

Ko se novi kastiljski sodnik globoko prikloni pred kraljem, zapusti kraljevo dvorano in odkoraka v sosedno sobo, kjer so čakali nanj njegovi sosodniki in uradniki.

Imate li bolečine?

Revmatiške, trganje, glavobol, zobobol? Ali ste si jih nakopali na prepihu vsled prehlajenja? Poskusite vendar bol lajšajoči, zdravilni, krepilni Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Ta je res dober. To ni samo reklama! Dvanajstotnica za poskušnjo 5 K franko. Izdeluje lekarnar Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

političnega uradnika na svojo stran in hoteli postaviti skupaj za Idrijo in za Faro novo klavnico, za katero je Holinski samo od načrtov 3000 K računal. »Naša Moč« je takoj pojasnila, kam pes taco moli, ljudje so liberalne namene spoznali in ko je bilo 22. avgusta 1911 sklenjeno klavnico zidati, se je proti temu pritožil naš pristaš I. Kristan na deželni odbor, ki je njegovo pritožbo meseca aprila 1912 ugodno rešil in novo stavbo zavrnil. Ta je namreč zadevo preštudiral in poslal letošnjo spomlad oficijala M. v Idrijo, ki je zaslišal svoječasnega gerenta, dalje mesooglednika Travnja in mesarja Stravsja. Ti trije so neodvisno drug od drugega zadevo tako pojasnili, kakor bi se bilo moralo že pri svoječasni komisiji na licu mesta storiti, ako bi bili imeli gotovi ljudje dovolj poguma, kajti ne samo s finančnega stališča, tudi iz praktičnih ozirov so bili mesarji sami proti novi klavnici. Stara, sicer komaj 20 let obstoječa klavnica je namreč nujno potrebna preuredbe in snage, zato je mestna občina leto za letom delala na to; a radi tega novo zidati je nesmisel, ker bo tudi nova stari podobna, ako se ne skrbi za snago in red. Mimo tega je nov svet za klavnico neprimeren, ker leži ob ovinku Idrije, nima primerne studenca, je cesta radi plazov cele dni zaprta in bi bila nov nasip in škarpa predraga. Pač pa se da staro poslopje tam popraviti, da se uhod naredi proti Idriji in sedanjim vrata zazidajo, svet med klavnico in hlevom tudi zazida in prostor za drobnico porabi; obenem odstopuje ravno sedaj erar tovarniške ostanke in bo v malo letih za poslopjem lep prostor, ki se porabi za ledenico, dvorišče in malo pisarnico, na stari cesti nad Idrijo pa se sejmšče napravi. Voda in druga nesnaga se odpelje po kanalu pod klavnico v rov, čemur bi erar gotovo ne ugovarjal; vse to bi veljalo največ 15.000 K. Drugodi zidati ni mogoče, ker nedostaja prostora, svet pri Moravcu je pa, razun drugih vzrokov, tudi preblizu stare klavnice, da bi se zanj samo za zasip ki bi bil potreben, porabilo 67.000 K, kakor je izračunal inženir O. po ukazu deželnega odbora; povrhu bi stala klavnica samo 190.000 K in ker bi vzeli na puf, bi obrestni požrle 100.000 K; za načrte, ki bi jih Kenda, Troha, Pečirer itd. naredili za 100 K, so dali Holinskemu 3000 K, tako bi torej vse veljalo okroglih 360.000 K! Taki ljudje so patentirani abderitski modrijani, kar uvideva glavarstvo samo in naši, sicer ne preučeni mokači, tako da je z deželnega odbora razsodbo vse zadovoljno razun »Naroda« ki je svoj čas oblastno vprašal, kdo bo zmagal: vlada ali »Naša Moč«! danes pa povemo, da smo mi zmagali. Več govoriti ni vredno!

Ljudska organizacija nemških katoličanov.

Ljudsko društvo katoliške Nemčije napreduje. Od meseca junija lani do 1. aprila letos je pristopilo okroglo 30.000 novih članov. Od leta 1907 nadalje je to društvo, trdnjava in opora nemških katoličanov, takole napredovalo:

Koncem junija 1907. leta je štel 565.700, — 1908. leta 610.806, — 1909. leta 625.029, — 1910. leta 652.645, — 1911. leta 700.727, — 1. aprila 1912. leta 729.800 članov.

Nas zelo, zelo veseli, ker Ljudsko društvo katoliške Nemčije vedno tako lepo procvita, tako lepo napreduje in ker obsega vedno širše kroge nemškega katoliškega ljudstva. Tisti črnogledi mračnjaki, nergači in zabavljaji, ki so veliki s svojimi gobci, majhni pa, kar tiče praktičnega dela med ljudstvom, veliki v zavijanju, v dlakocepariji in v neumnem samoljubju, majni pa v požrtvovalnem delu za blagor ljudstva, so osramočeni, ko vidijo, da hodi mirno naprej svoja pota Ljudsko društvo katoliške Nemčije.

Nekaj črtic o delu tega društva, ki mora biti i nam ljubo in milo, bravkam in bravcem »Naše Moči«.

Eno leto, predno je umrl veliki voditelj nemških katoličanov, Windthorst, se je pripejal v Mogunc, kjer se je zbralo na njegovo valilo več mož, da se posvetujejo o ustanovitvi velike organizacije, ki naj bi družila nemške katoličane v obrambo proti rdeči, soc. demokratski povodnji. Med njimi sta bila tudi mogunški škof dr. Haffner in trierski škof dr. Korum. Po večkratnih posvetovanjih se je v Kolinu 24. oktobra 1890 društvo ustanovilo. Leta 1891 je štel 108.889 članov.

Društvo si je stavilo glavno nalogo, da se deluje na socialnem polju. Pričelo je prirejati praktične socialne kurze v München - Gladbachu, kjer se je ustanovila osrednja društvena pisarna in kjer je tekom let se zgradila sedanja mogočna društvena palača, centrala katoliške

Nemčije, kakor ji pravijo. Prvi praktičen socialen kurz so priredili od 20. do 30. septembra 1892. Udeležilo se ga je 582 udeležencev. Nadalje so pa leta 1892. priredili v sedmih krajih 6-dnevne socialne kurze. Najsijajnejši je bil obiskan socialen kurz v Strassburgu. Udeležilo se ga je 1750 udeležencev.

Socialne kurze, ki trajajo več tednov, prireja društvo v München-Gladbachu več vsako leto. Najbolj znani so delavski socialni tečaji, ki trajajo osem tednov. Na teh tečajih, ki se jih udeležujejo delavci, izuče tajnike in tajnice krščanskih strokovnih društev, ki jih imajo v Nemčiji veliko. Tudi tajniki naših dunajskih strokovnih zvez so se učili v München-Gladbachu, med njimi tudi tajnik Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, znan ljubljanskemu krščansko socialnemu tobačnemu delavstvu.

Poleg socialnih tečajev je pa izdalo društvo veliko letakov, listov, ki so se v milijonskih izvodih razširili med delavstvo osobito takrat, kadar so soc. demokrati begali krščansko delavstvo.

Izdajalo je in še izdaja društvo poučne spise, ki so v prvi vrsti namenjeni delavstvu. Ne trdimo preveč, da ko bi ne bilo tega društva, bi krščansko delavstvo v Nemčiji ne bilo tako mogočno strokovno združeno, kakor je.

Mi Slovenci smo v primeri z Nemci veliki reveži. Naš delavec, naša delavka, ne dobiva tiste prilike, da bi se mogla izobraževati, kakor jo ima nemški krščanski delavec, delavka. V tem tiči tudi tisto zlo, da med našim delavstvom, z redkimi izjemami, ni tistega potrebnega umevanja strokovne organizacije, kakršno bi pri nadarjenih naših ljudeh bilo, ko bi se moglo skrbeti za njegovo strokovno izobrazbo tako, kakor bi se to moralo skrbeti. Med našim delavstvom zato tudi ni tistega umevanja za delavski tisk, ki je neobhodna potreba vsake delavske, predvsem pa strokov. organizacije. Naši delavci ti imajo za vsako neumnost in traparijo denar, zase, za moč svojega stanu, zase, za svoj list je pa škoda vsakega vinarja.

Prav bi bilo, da Vi, ki ste zavedni, delate na to, da postanejo zavedni in da izpregledajo v lastno korist Vaši sodelavci in sodelavke!

Komu koristi oboroževanje?

Avstrijski narodi morajo vsako leto za vojaške namene nad 600.000.000 K prispevati. Naša skupna armada in mornarica bo stala leta 1912. kakih 449.000.000 K, avstrijska, deželna bramba in orožniki bodo pa stali tudi gotovo več kakor 50.000.000 K. Toliko se potrebuje, da morejo prehraniti, obleči in oborožiti armado. Iz carine in iz davkov se pokrijejo ti ogromni stroški, ker se morajo pokriti. Vedno cenejši je namreč oboroženi mir, kakor pa še tako srečna, da ne govorimo o kaki nesrečni vojski.

Požrtvovalnost državljanov in narodov pa izrabljajo gotovi milijonski tatovi. Seveda store to tako, da jim ne more nihče blizu. A govore naj rajši številke. Plzenske Skodove tvornice vlivajo topove. Trdka je izkazala leta 1911. 4.600.000 K čistega dobička. Lastniki so dobili 12odstotne dividende izplačane.

V Trstu gradi naše vojne ladje Stabilimento Tecnico. Lani so napravili 1.500.000 K dobička in izplačali 17odstotno dividendo. Ogrska družba Danubius, ki gradi na Reki velike vojne ladje, je napravila lani 3.100.000 K čistega dobička in je izplačala akcionarjem 180 K za vsako akcijo. Tvornica orožja v Steyru je lani napravila 16 odstotkov dobička. Tvornica, ki izdeluje patrone v Hirtenbergu, je napravila lani 2.400.000 kron čistega dobička in je izplačala 16odstotno dividendo. Tvornica Sellier in Bellot v Pragi, ki izdeluje vžigalice, je napravila lani 649.542 K dobička. Dobička so napravili delničarji pri vsakem popirju 32 K, 4 K več kot lani. Tvornične prostore bodo povečali. Izdelovalnica kapselnov, trdka Roth je tudi izplačala 9odstotno dividendo. Tvornica Nobel, ki izdeluje dinamit, je pa napravila kar 25odstotni dobiček.

Navedeni zgledi že dokazujejo, kako dobro da se godi tistim judom, ki so lastniki teh tvornic. Koliko milijonov so pa med štirimi očmi naložili za tiho pričuvno zalogo in jo skrili davkarijam, tega seveda javnost ne ve in nikdar znala ne bo.

Kako ti pa judje derejo vojno upravo!

Lani meseca decembra je vodstvo železnega kartela naročilo, da se mora železo c. kr. vojni mornarici namenjeno 15 odstotkov dražje zaračunati kakor železo namenjeno za zgradbo zasebnih ladij. Zdaj lahko znamo, zakaj da nas stanje velika vojna ladja 60.000.000 K, v Nemčiji

in na Angleškem pa 15.000.000 K ceneje! Če zgradi naša država štiri velike vojne ladje, izgubi 60.000.000 K, vsoto, kolikor stane ena nova vojna ladja.

Glede na tako oderuštvo bi pač država najbolje storila, da bi sama gradila in izdelovala, kar potrebuje armada. Pri resni, dobri volji bi šlo. Tako kakor gre zdaj, ne more naprej!

Z lastnimi močmi.

V korist pogorelcem v Tomačevem! Šentpetersko okrožje Orlov v Ljubljani vabi na I. mladeniški tabor, ki bo v nedeljo, dne 19. maja 1912 v Šmartnem pri Ljubljani. Spored: 1. Ob 9. uri zjutraj dohod Orlov v Jarše, kjer bo govor. Govori predsednik Zveze Orlov brat dr. Lovro Pogačnik. 2. Ob pol deseti uri odhod z godbo na čelu v Šmartno. Ob deseti uri sveta inaša na prostem, ki jo daruje predsednik okrožja č. g. župnik Janko Petrič. 3. Po sveti maši tabor pred cerkvijo, kjer govori državni in deželni poslanec in predsednik »Slov. kršč. soc. zveze« dr. Krek. 4. Ob 12. uri kosilo. 5. Ob 3. uri popoldne šmarnice. 6. Ob pol 4. uri po šmarnicah veselica. Spored: godba, petje, kupleti, srečkanje in razno drugo. Iz posebne prijaznosti sodeluje Orlovska godba od Device Marije v Polju, mešani pevski zbor Šentpeterskega prosvetnega društva in pevski zbor izobraževalnega društva iz Most. Vstopnina k veselici za osebo 30 v. Orli v kroju so vstopnine prosti. Preplačila se hvaležno sprejemajo. V slučaju skrajno slabega vremena se preloži tabor na dan 9. junija 1912. Ker je ves čist dobiček namenjen pogorelcem v Tomačevem, se prosijo bilna udeležba.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo

„Našo Moč“.

Mate Hafner

c. kr. notar v Ljubljani

naznanja, da je preselil
svojo notarsko pisarno
z Dunajske ceste št. 32,
v hišo g. Josipine Kos,

Sodnijska ulica št. 5
v pritličju, vhod z ulice.

?Kateri

kavini pridatek naj kupim?
Izbira je v resnici težka, —
kajti toliko ponudb človeka
naravnost zbega!

Kaj rabite Vi, gospa sosedica? —
Jaz? — Jaz sem in bom ostala pri
preizkušenem

pravem : Franckovem : pridatku za kavo
s kavinim mlinčkom;

od tega zadostuje : manjša : množina;
on povzroči najlepši, zlatorjav, čisti
zvretak, toraj močno, slastno kavo!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavnica
■ K 608.996.84. ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
šak, drž. in dež. posl. predsednik; **Josip Šiška**,
stolni kanonik, podpred.; **Odoborniki:** **Anton**
Belec, posest. podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; **Dr.**
Josip Dermastia; **Anton Kobi**, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, velepos. v Ljub-
ljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesejivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Iskrovnosti Pojasnila dajo se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.
Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.	
F. Meršol , LJUBLJANA Mestni trg št. 18. Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.	Zmerno cene.
Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.	

ANT. BAJEC, Ljubljana
cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavlj.: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET
urar in draguljar, Ljubljana
Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.
Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

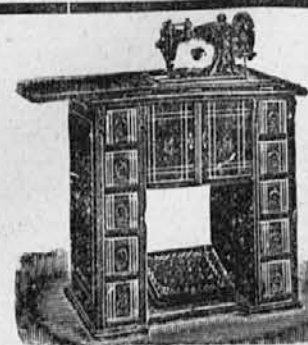
**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.
Priporočata svojo veliko zalogo vsakovrstnih
sodov. Prevzema tudi vsa v
njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
steklenica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, steklenica 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krone 80 v.

A. Žibert, Ljubljana
Prešernova ulica
:: priporočata svojo ::
veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini
JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Štirifarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.
Cene najnižje.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni!
Havre
New-York
francoska prekomorska družba
Veljavne vožnje liste (Šifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetke posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN
pokrivač streh in klepar, vpeljač strelodvodov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tužemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatzek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbna in galar-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.